

Täysistunto

Torstai 4.12.2025 klo 16.00

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 127/2025 vp

Toimenpidealoite TPA 32/2023 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 27/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Meille mietinnön esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.50 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen nyt valtiovarainvaliokunnan mietinnön, joka koskee hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta.

Esityksen tavoitteena on toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassaan sekä vuosien 2025—2028 ja 2026—2029 julkisen talouden suunnitelmista käymissään neuvotteluissa sopimat yhteensä 70 miljoonan euron korotukset kaivosmineraaliveroon julkisen talouden vahvistamiseksi. Lisäksi tavoitteena on kaivosmineraaliveron veroperusteita tarkentamalla vähentää kaivosmineraaliverosta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

Metallimalmien arvorajaltia ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin malmin sisältämän metallin verotusarvosta. Teollisuusmineraalien määrärajoja ehdotetaan korotettavaksi 0,20 eurosta 0,60 euroon tonnilta malmia tai hyötykiveä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että kaivosten niin sanotuista sivuvirroista, eli sellaisista louhitun malmin sisältämistä kaivosmineraaleista, joita ei oteta talteen tai tuoteta kaivoksesta lainkaan, ei jatkossa pääsääntöisesti tarvitsisi suorittaa veroa. Veron suorittamisvelvollisuus tällaisista kaivosmineraaleista syntyisi jatkossa ainoastaan siinä tapauksessa, että niitä ryhdyttäisiin myöhemmin ottamaan talteen tai tuottamaan rikastushiekasta.

Koska sivuvirtojen veron ulkopuolelle rajaaminen hyödyttää metallikaivoksia, siitä aiheutuva verotuottomenetytys on otettu huomioon metallimalmien arvorajaltin verotustason korotuksessa 0,8 prosenttiyksikön suuruisella korotuksella. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että veron suorittamisvelvollisuus teollisuusmineraaleista syntyisi jatkossa malmin tai hyötykiven nostoajankohtana nykyisen louhinnan ajankohdan sijaan.

Kaivosyhtiöt ovat maksaneet kaivosmineraaliveroa ensimmäisen kerran maaliskuussa 2025. Kaivosmineraaliveron tuotto verokaudelta 24 on ollut yhteensä noin 31 miljoonaa euroa. Esitettyjen veronkorotusten myötä kaivosmineraaliveron taso suurin piirtein kol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

minkertaistui nykyisestä. Esityksessä on arvioitu, että kaivosyritysten mahdollisuudet siirtää vero kaivostuotteiden hintoihin riippuu siitä, kuinka altista tuotanto on kansainväliselle kilpailulle, ja että valtaosa kaivosmineraaliverorasituksesta jäisi kaivostoimialan maksettavaksi.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa useat tahot ovat suhtautuneet ehdotettuun veronkorotukseen kriittisesti. Korotuksen on nähty muun muassa lyhentävän kaivosten elinkaarta, heikentävän kaivosteollisuuden kilpailukykyä ja vaarantavan investointeja. Kuulemisessa on kritisoitu myös kaivosmineraaliveron nykyistä rojaltiperusteista mallia ja esitetty tilalle niin sanottua hybridimallia, jossa vero muodostuisi osaksi rojaltiperusteisesti ja osaksi voittoverona. Hybridimallin etuna on pidetty muun muassa sitä, että voittoverosuus huomioisi myös toiminnan kannattavuuden. Eräät kuultavista ovat pitäneet esityksessä ehdotettua veronkorotusta perusteltuna. Asiantuntijakuulemisessa on kritisoitu myös sääntelyn ennakoimattomuutta ja tuotu esille myös samaan aikaan vireillä olevan kaivosten sähköveron korotuksen yhteisvaikutus kaivostoimialalle. Valiokunta korostaakin verotuksen ennakoitavuuden merkitystä ja sitä, että useiden samaan toimialaan kohdistuvien veromuutosten yhteisvaikutus tulisi ottaa huomioon muutoksia harkittaessa.

Valtion vuoden 2026 talousarviota koskevaan budjettiriihen pöytäkirjamerkintöihin sisältyy merkintä kaivosmineraaliveron jatkovalmistelusta, jossa todetaan muun muassa, että osana selvitystä hallitus selvittää toteutusmallin kaivosmineraaliveron rakenteellisesta kehittämisestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorojaltista ja nettotuoton verosta. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtiovarainministeriö valmistelee hallituksen arvioitavaksi mallin kaivosmineraaliveron rakenteellisesta kehittämisestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorojaltista ja nettotuoton verosta siten, että malli olisi mahdollista saattaa voimaan jo vuoden 2027 alusta. Valiokunta ehdottaa tätä koskevaa lausumaa, johon palaan hieman myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan esittämän valtiosääntöoikeudellisen huomautuksen johdosta valiokunta ehdottaa arvon perusteella verotettavien kaivosmineraalien, eli metallimalmien, verotusarvojen perusteena sovellettavien hintatietoja koskevan sääntelyn lisättäväksi lain liitteeseen. Lisäksi valiokunta ehdottaa lain 4 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että siinä viitataan asetuksenantovaltuuden sijasta lain liitteeseen.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa kaivoskunnat ja muut alueelliset toimijat ovat vastustaneet esityksessä ehdotettua jakosuhteen muutosta. Verotuoton ohjaamista kaivoskunnille on pidetty tärkeänä kaivosten sosiaalisen hyväksyttävyyden vuoksi ja tuotu esille myös se, että kaivoskuntien vastuu ympäristöstä ja infrastruktuurista tulee ottaa kokonaisuudessaan huomioon. Valiokunta korostaa ehdotetun kaivosmineraaliveron korotuksen julkista taloutta vahvistavaa tavoitetta ja pitää sinällään perusteltuna sitä, että voimassa olevassa laissa määriteltyä jakosuhdetta muutetaan. Valiokunta katsoo kuitenkin, että paikallisen hyväksyttävyyden varmistamiseksi korotuksen jälkeisestä kaivosmineraaliveron tuotosta 30 prosenttia on perusteltua ohjata kaivosten sijaintikunnille ja 70 prosenttia valtiolle, ja ehdottaa tätä koskevaa muutosta hallituksen esityksen mukaiseen ehdotukseen.

Saadun selvityksen mukaan valiokunnan ehdottama muutos lisäisi kaivoskunnille ohjautuvia kaivosmineraaliverotuottoja yhteensä noin 10 miljoonalla eurolla vuodessa, jolloin kaivoskuntien saamat kaivosmineraaliverotuotot olisivat yhteensä noin 30 miljoonaa euroa vuodessa hallituksen esityksessä todetun 20 miljoonan euron sijaan. Vastaavasti ehdotetusta veronkorotuksesta kohdistuisi valtiolle 60 miljoonaa euroa hallituksen esityksessä todetun 70 miljoonan euron sijaan. Kokonaisuudessaan valtiolle ohjautuva vuotuinen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

kaivosmineraaliverotuotto olisi arviolta noin 75 miljoonaa euroa. Muutos verotuotoissa näkyy ensimmäisen kerran vuonna 2027, jolloin maksetaan veroa niistä kaivosmineraaleista, joita koskevan veron suorittamisvelvollisuus syntyy vuoden 2026 aikana.

Arvoisa puhemies! Haluan tähän loppuun vielä todeta, että valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen, ja eduskunta hylkää toimenpideoitteen, ja eduskunta hyväksyisi yhden lausuman, johon edellä viittasin, ja se lausuma kuuluisi seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee mallin kaivosmineraaliveron rakenteellisesta kehittämisestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorajalista ja tuottoon perustuvasta verosta siten, että mallin käyttöönotto voisi olla mahdollista jo vuoden 2027 alusta.”

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

18.58 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Rakas isänmaamme on täynnä rikkauksia. Nyt keskustelemme siitä, mihin hintaan niitä voidaan kaivaa maastamme. Kyse on isänmaamme kallisarvoisimmista luonnonvaroista, uusiutumattomista rikkauksista, jotka kerran louhittuina katoavat lopullisesti. On oikein ja kohtuullista, että niiden hyödyntämisestä koituu oikeudenmukainen korvaus meille kaikille suomalaisille. Siksi hallitus esittää kaivosmineraaliveron korottamista sekä metallisten kaivosmineraalien että teollisuusmineraalien veron osalta. Näin varmistetaan, että kaivostoiminnan tuottama hyöty ei valu yksin yhtiöiden tileille vaan on myös hyväksi meille jokaiselle.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole vain taloudellinen ratkaisu vaan myös tärkeä arvovalinta. Se kertoo siitä, että hallitus arvostaa meidän omaa maaperäämme ja sen rikkauksia. Emme myy palaakaan isänmaatamme alihintaan. On totta, että tämä arvovalinta voi vaikuttaa ja vaikeuttaa suunniteltuja kaivosinvestointeja, mutta pitkällä aikavälillä Suomi ei häviä siitä. Vaikka tämä veronkorotus voi johtaa joidenkin investointien lykkääntymiseen, voidaan arvokkaat maamme mineraalit ottaa käyttöön myöhemminkin.

Valiokunnassa on meille luonnosteltu oivallinen lausumaehdotus, jonka perusteella meidän tulisi edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee mallin kaivosmineraalien veron rakenteellisesta kehittämisestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorajalista ja tuottoon perustuvasta verosta siten, että malmin käyttöönotto voisi olla mahdollista jo vuoden 2027 alusta. Tämä on oikea suunta, ja voin lämpimästi kannattaa sitä.

Arvoisa puhemies! Isänmaallisuus ei ole vain kauniita sanoja. Se on tekoja, jotka varmistavat, että meidän yhteisiä rikkauksiamme käytetään oikeudenmukaisesti. Tämä veronkorotus on osa hallituksen kasvuriihin linjaa, jolla varmistetaan, että Suomen talous kestää ja että jokainen suomalainen hyötyy siitä, mitä kallioperämme voi antaa. Tällä päätöksellä me osoitamme, että kansainvälisten kaivosyhtiöiden etu ei mene kansalaistemme edun edelle. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

19.02 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä muistaa, että kaivosten toiminta Suomessa on Suomen kansan kannalta aivan keskeinen asia. Suomen käyttämistä metalleista pystymme tuottamaan oman kallioperän aarteilla noin puolet, ja sen toisen puolen joudumme tuomaan Suomeen rajojemme ulkopuolelta — valitettavasti on monia kriit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

tisiä metalleja, joita ei tässä maassa kerta kaikkiaan ole. Niiden suhteen meidän pitää turvautua aina maahantuontiin, eli käytetään rahaa ja viedään rahaa Suomenmaasta pois.

Tämä kaivosvero aikanaan säädettiin, ja muistan sen puheen, että silloin kun sitä säädettiin ensimmäistä kertaa, niin yksi perustehan tämän kaivosveron laatimiselle oli nimenomaan se, että tämä vero, joka menee pääosin kunnille, on kunnille sellainen pieni lohtu ja pieni korvaus siitä, mitä ympäristölle aiheutuu niiden kuntien alueella. Ja sittenhän kun kaivos tulee alueelle, se yleensä tarkoittaa muutakin kulua kuin pelkkää ympäristöön liittyvää haittaa. Se tarkoittaa myös sitä, että monessa kunnassa joudutaan rakentamaan uusia rakenteita: asuntoja, palveluita, päiväkoteja, monta muuta palvelua, jotka vaativat kunnalta rahaa. Tällä keinoin se olisi sitten hyvitetty. Nyt sitten oli kyllä todella järkytys, että kun tämä hallituksen esitys tuli eduskuntaan ja julki, niin jakosuhde olikin 80—20. Erään laulun sanoja lainatakseni ”on valtio kylään tullut”. Se on tullut taas aika vahvasti kuntiin [Markus Lohi: Ja on jäänyt sinne asumaan!] — ja suurin piirtein jäänyt jopa asumaan, kiitoksia edustaja Lohelle hyvästä vinkistä.

Joka tapauksessa tämä 80—20-jakosuhde valtion eduksi oli kyllä mielestäni järkytys. Se osoittaa, miten valtio suhtautuu kuntiin, miten keskushallinto suhtautuu kuntiin. Tuolla Itä-Suomessa me olemme tämän erittäin karusti viime aikoina kokeneet, todella karusti. Itä-Suomeen ei ole tullut mitään muuta kuin puutetta, ja nekin vähät investointituet, mitä meillä ennen oli, on otettu pois. Nyt tämä kaivosvero, kun kotikunnassani toimii Pampalon kultakaivos, antoi pientä toivoa, että olisiko jotakin tulolähdettä tulossa. No, vähän tulee, mutta nyt se onneksi nousi tässä lopullisessa käsittelyssä: 30 prosenttia menee kunnille ja 70 valtiolle. On se pieni lohtu, mutta olisin toivonut reilumpaa menettelyä. Pienissä kunnissa nämä kaivokset yleensä ovat muualla kuin täällä eteläisessä Suomessa, pääasiassa Lapissa, Kainuussa ja jonkun verran Pohjois-Karjalassa.

Arvoisa rouva puhemies! Olkoon tämä lakiesitys, mitä nyt käsittelemme tässä eduskunnan suuressa salissa, esimerkkinä siitä, miten näitä reuna-alueita tässä maassa kohdellaan. Antakaa nyt tälle maalle mahdollisuus. Jos me haluamme tämän maan talouden nostaa kuntoon, niin se tarkoittaa sitä, että joka ainoa kunta tässä maassa on arvokas ja jokaisessa kunnassa oleva työ ja sieltä tulevat raaka-aineet tai valmiit tuotteet ovat Suomen kannalta äärimmäisen tärkeitä. Tällä menolla jos jatkamme, Suomen tulevaisuus ei näytä kovin lupaavalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

19.05 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Esittelin äsken tämän kaivosmineraalivero-mietinnön, ja nyt haluan kertoa oman näkemykseni tähän hallituksen esitykseen, joka meillä on täällä käsittelyssä. Panin tähän neljä avainsanaa: 1) kuntien osuus kaivosverosta, 2) kokonaistuotto yhteiskunnalle kaivosliiketoiminnasta, 3) talouskasvu ja 4) vakaa toimintaympäristö. Näiden kaikkien osalta tämä esitys sisältää ongelmia.

Jos aloitan tuosta kuntien osuudesta, josta edustaja Hoskonen hyvin puhui edellä, niin olen täysin samaa mieltä siitä. On täysin perusteeton argumentti, jota on käytetty tässä, että jos kunnat saisivat vielä enemmän, niin osa kunnista voisi luopua tuloverosta kokonaan. Otetaan yksi esimerkki, otetaan Sotkamo ja otetaan Kauniainen: Ne ovat käytännössä aivan samankokoisia kuntia asukasluvultaan. Sotkamo on yksi suurimmista saajista, niin kuin pitääkin olla, mutta kaivosveron tuotonkin jälkeen Kauniaisen verotuotot ovat suuremmat kuin mitä Sotkamon verotuotot. Ja sitten sanotaan, että voisi luopua kokonaan. Ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

tietenkään voisi Sotkamo luopua tämän perusteella kokonaan. Nämä paikalliset haitat jäävät sinne. Riskit kantavat kunnat. He joutuvat investoimaan infraan ja palveluihin, ja kukaan ei tiedä, mikä on elinkaaren pituus kaivoksilla. Voi yhtäkkiä maailmanmarkkinoilla tapahtua joku muutos, jossa kaivosliiketoiminta, joka on suunniteltu vaikkapa 30 vuodeksi, loppuukin 15 vuoden päästä ja kunnalle jäävät velat niistä investoinneista. Sen takia sen kuntien osuuden pitää olla siinä.

No, sitten sanotaan, että ei kunnalle, vaan pitää tulla valtiolle, ja että pitää ympäristövaikutuksia tällä verolla korvata. Ei pidä sekoittaa ympäristölupia ja vakuuksia mahdollisista ympäristövahingoista tähän kaivosveroon, kun niillä ei ole mitään tekemistä toistensa kanssa. Ympäristölupalainsäädännön pitää olla niin tiukkaa, että me ei pilata meidän vesiä eikä sotketa meidän luontoa, mutta kun nämä täyttyvät, niin meillä kestäväälle kaivostoinnille pitää olla mahdollisuus.

Katsotaanpa, mitä kaivostoiminta on muualla maailmassa versus täällä Suomessa: aivan erilaiset ympäristönormit ovat muualla. Ja niitten, jotka sanovat, että pannaanpa vielä tuplavero tälle kaivokselle — niin kuin täällä vastalauseessa ovat eräät puolueet esittäneet — kannattaisi tuohon eduskunnan eteiseen jättää itse kaikki kännykät ja iPadit ja tietokoneet, koska niissä on niitä maametalleja, joita tarvitsee kaivaa. Eihän se ole eettisesti kestävää, että ajatellaan, että me kyllä käytetään niitä elektronisia laitteita ja me ajetaan sähköautoilla, joissa on akku, joka tarvitsee näitä kaivosmineraaleja, mutta eihän täällä Suomessa saa olla kestävää kaivosteollisuutta, kun mieluummin annetaan lasten kaivaa Kongossa käsin kobolttia. Eihän tämä ole eettisesti oikeaa, että ajatellaan, että ei minun takapihalleni kuitenkaan, vaan viedään ongelmat muualle, missä tiedetään, että on sosiaaliset ongelmat, on ympäristöongelmat ja on kaikenlaisia ongelmia. Eikö ole fiksumpaa, että otetaan kaivostoimialasta yksi kasvun veturi Suomelle, kestävästä kaivostoinnista, ei semmoisesta, joka pilaa luontoa?

Meillä on erinomaisia esimerkkejä: Outokummun kaivos siellä Keminmaassa Elijärvellä, Kittilän Agnico Eaglen kaivos, Sodankylässä toimiva kaivos, ja Terrafamekin on onneksi onnistunut nyt saamaan toiminnan ja sen prosessin siellä erittäin hyvin pelaavaksi. Hyvä esimerkki, verovaikutukset vuositasona yli 200 miljoonaa yhteiskuntaan, mutta näitä kokonaisvaikutuksia ei oteta huomioon, kun näistä puhutaan.

Kaivostoimialasta julkinen keskustelu on sen tyypistä, että faktat pilaisivat kivan tarinan. Nyt kannattaisi se tarina kertoa oikeasti faktoilla. Sehän on tunnettu se amerikkalaisen senaattorin sanonta, että jokaisella on oikeus omiin mielipiteisiin mutta ei omiin faktoihin. Nyt kannattaisi katsoa oikeasti, mitä tämä kaivostoimiala parhaimmillaan, kun se saadaan toimimaan Suomessa, voi tuottaa meille ja mitä se tuottaa tällä hetkellä yhteiskuntaan.

Katsotaanpa niitä kaivuskuntia, esimerkiksi Sodankylä Lapista: lähes täystyöllisyys. Uudellamaalla on tuplatyöttömyysprosentti Sodankylään verrattuna. Entä Sotkamo? Sama tilanne. Paljonko Kittilään tulee kaivoksen toiminnasta kaiken kaikkiaan verojalanjälkeä kuntaan? Lähes kymmenen miljoonaa vuosittain, 6 000 asukkaan kuntaan. Verrataanpa Helsinkiin: suhteessa väkilukuun se tarkoittaisi, että miljarditulot tulisivat tänne. Ei meidän kannata olla sillä tavalla sinisilmäisiä, että tässä taloudellisessa tilanteessa, kun Suomessa on valtavat haasteet, aivan valtavat taloudelliset haasteet, pannaan mahdottomia esitteitä, kun meillä on joku toimiala, joka voi kestäväällä tavalla kasvaa ja tuoda työpaikkoja ja verotuloja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tässä valiokunnan mietinnössä on lausuma, joka edellyttää, että hallitus valmistelee hybridiveromallin. Miksi tämä lausuma on tärkeä? Siinä on kaksi tärkeää kohtaa: siinä on kerrottu malli, ja siinä on kerrottu aikataulu. Aikataulu on se, että se pitää tehdä niin, että se on mahdollisuus ottaa voimaan vuoden 27 alusta. Nyt meidän tehtävä on yhdessä katsoa, että hallitus noudattaa eduskunnan tahtoa, jos eduskunta tämän lausuman hyväksyy. Nimittäin miksi on järkevää rakentaa erilainen malli kuin mitä hallitus nyt on tässä esittänyt ja mietintö sisältää? Sen takia, että tällä mallilla osa kaivoksista menee kannattamattomaksi ja ennen kaikkea toimivienkin kaivosten elinkaari lyhenee neljä—kahdeksan vuotta.

Ympäristön näkökulmasta on vahingollista, jos kerta meillä on kaivos, jossa on tullut tottaiset ympäristövaikutukset juuri siihen kaivosalueelle, että me lyhennetään sitä elinkaarta ja sanotaan, että siirrytä tuohon viereiselle alueelle jatkamaan, missä on taas vähän rikkaampi esiintymä, että alkähän kaivako loppuun sillä paikalla vaan pannaanpa tuokin paikka tuosta siliäksi. Eihän siinä ole mitään järkeä.

Nyt pitää toimia järkevästi ja luonnon kannalta kestävästi niin, että elinkaari olisi mahdollisimman pitkä kaivoksilla. Silloin verojalanjälki Suomeen on mahdollisimman laaja ja me suomalaiset hyödynnämme siitä maksimaalisella tavalla. Ei lypsävää lehmää kannata tappaa, vaan kannustetaan tekemään enemmän investointeja, työllistämään enemmän Suomessa, jättämään laaja verojalanjälki siitä kautta, tekemään voittoa ja maksamaan yhteisöveroa ja kohtuullista kaivosveroa ja rakennetaan semmoinen malli, joka kannustaa toimialaa kasvamaan täällä. Ja samalla me tulemme tekemään suuren palveluksen koko Euroopalle, kun meidän kriittisissä maametalloissa ei olla enää yhtä riippuvaisia Kiinan tuonnista täällä, vaan Suomi pystyy olemaan tuottamassa näitä metalleja. Tällä tavalla saamme Suomen kasvuun, ja sitä kasvua todella nyt kaivataan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen.

19.13 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä edellä epäiltiin sitä, että on joitakin tahoja, joiden mielestä kaivostoimintaa ei saisi lainkaan Suomessa harjoittaa. En tiedä, missä tällaisia tahoja on. Ainakaan me vihreät emme ajattele näin. [Markus Lohi: Siltähän se vaikuttaa!] Me ajattelemme niin, että kaivostoimintaa voidaan Suomessa harjoittaa, mutta se pitää tehdä kestävästi. Meillä on edelleen kaivoslainsäädännön kanssa siinä myös tiukentamisen varaa, koska meillä valitettavasti on aika paljonkin kokemuksia siitä, miten kaivostoiminta ei ole ollut kestävä. Meidän mielestämme myös Suomen valtion pitää saada korvaus siitä mineraalista, mitä meidän maaperästämmme kaivetaan, ja sen takia mielestämme tämä esitys siitä, että kaivosveroa nostetaan, on hyvin perusteltu. Ja kun edustaja Lohi tuossa vertasi joitain muita maita, miten kaivostoiminta siellä on, niin jos katsotaan tämän rojaliveron osalta, niin itse asiassa vaikka Australiassa se on 2,5—7 prosenttia, Kiinassa 2—12, Kongossakin se on 3—10 prosenttia, Venäjällä 4,8—8 prosenttia, USA:ssa 4—8, Kanadassa osavaltiosta riippuen korkeimmillaan jopa 10 tai 15 prosenttia ja Filippiineillä 5 prosenttia. Kyllä muutkin maat ovat ymmärtäneet, että mineraalia ei voi kuin kerran sieltä kaivaa, ja kyllähän valtion pitää saada siitä korvaus.

Silloin kun tämä esitys tuli tähän saliin, olin todella iloinen, koska viime kaudella, kun kaivosvero luotiin, se jäi varsin alhaiselle tasolle, mutta ajatus nimenomaan oli, että kun se työkalu on olemassa, niin sitä voidaan myöhemmin kiristää, ja niinhän tässä ollaan nyt tekemässä. Tosin tämä esityshän nyt tuli sen erikoisen farssin jälkeen, jossa hallitus ei kyen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

nytkään nostamaan makeisten arvonlisäveroa, joka olisi ollut täysin perusteltua myös terveyden näkökulmasta, vaan perui tämän veronkorotuksen Fazerin painostuksen vuoksi ja sitten keksi, että no sitten kiristetään kaivosveroa lisää. Nyt näyttää siltä, että tämän keskustelun aikana, joka sen jälkeen on käyty, hallitus meinasi uudestaan taas langeta polvilleen näiden etujärjestöjen edessä ja meinasi jo ruveta peruuttelemaan tästä kaivosveron korotuksesta, mutta on hyvä, että se tässä on.

Meidän vihreiden mielestä todellakin kaivosvero voisi olla vielä korkeampi. Nythän tässä siis esitetään 0,6:ta prosenttia malmille tai hyötykiville, muille kuin näille erikseen luetelluille kaivosmineraaleille, ja sitten 2,5:tä prosenttia näille kaivosmineraaleille, mitä tässä on lueteltu. Ja niin kuin äsken kerroin esimerkkiä maailmalta, niin todella tämäkin on vielä varsin kohtuullinen ja varsin matalakin taso.

Sen lisäksi tässä esityksessä on se ongelma, että tässä ollaan rajaamassa kaivosten sivuvirrat kaivosveron ulkopuolelle. Ja miksi se on huono? Se on huono asia siksi, että se nostaa kynnystä hyödyntää kaikkia louhittavia mineraaleja. Me ollaan tehty paljon työtä sen eteen, varsinkin puheissa, että meillä saataisiin kiertotalous täällä Suomessa vauhtiin. Se, että tälle jätteelle tulee jonkunlainen hinta tai näille sivuvirroille tulee hinta, totta kai kannustaisi hyödyntämään niitä, ja nyt, kun tämä sivuvirtojen vero poistuu, se valitettavasti vie kiertotaloudenkin näkökulmasta väärään suuntaan. Sen takia meidän mielestämme pitäisi myös kaivosjätteille asettaa jätevero, sillä Suomen jätteistä peräti 76 prosenttia syntyy kaivosteollisuudesta ja 90 prosenttia vaarallisista jätteistä tulee kaivoksista, mutta kaivosjätteistä ei makseta jäteveroa, vaikka me esimerkiksi kotitaloudessa meidän kotitalousjätteistämme maksamme veroa. Sen takia pidämme erikoisena, että tästä ei jäteveroa tällä hetkellä makseta.

No sitten mitä tulee tähän tuoton jako-osuuteen, niin mielestämme se nykyinen jako-osuus on ihan perusteltu. Se olisi tullut säilyttää... Anteeksi, tämä esitys, mikä tässä laissa oli alun perin, se jako-osuus oli ihan perusteltu, ja mielestämme se olisi pitänyt säilyttää siinä. No, miksikö sitten? Tässä kuitenkin tämän kaivosveron nousun myötä näille kaivostekunille olisi pysynyt se sama tuotto kuin tälläkin hetkellä, kun me nyt tiedämme, että valtio joutuu maksamaan aika lailla lisää veronmaksajien rahoja näihin vanhoihin kaivoksiin, jotka eivät ole hoitaneet asianmukaisesti omaa toimintaansa, esimerkiksi Nivalan Hituran kaivos, mikä meni konkurssiin vuonna 2015. Valtio on laittanut nyt jo 26 miljoonaa veronmaksajien rahoja niitten jälkien siivoamiseen. Meillä on kaiken kaikkiaan 31 tällaista kohdetta, vanhoja kaivoksia, joita ei ole asianmukaisesti suljettu ja joissa ei ole enää ketään vastuuhenkilöä, niin että ne kaatuvat veronmaksajien niskaan. Siksi on ihan perusteltua, että tästä kaivosverosta nykyistä suurempi osuus tulee valtiolle, koska nämä laskut ovat melkoisia.

Valiokunnan mietinnössä on lausumaehdotus, jonka mukaan tulisi siirtyä tästä rojalteverosta tällaiseen hybridimalliin. No, me emme kannata sitä. Miksikö? Oikeastaan aika montakin syytä. Tämän kaivosteollisuuden itse esittämän mallin verokertymän on paljon pienempi kuin tässä hallituksen esityksessä. Tällä kaivosveron korotuksellahan pyritään saamaan noin 70 miljoonaa lisää rahaa, ja tämän kaivosteollisuuden oman mallin tuotto-odotus on noin 28 miljoonaa. Eli huomattavasti pienempi summa. Sen lisäksi verotuotto on epävarmempi ja epätasaisempi, ja se on paljon byrokraattisempi kuin tämä rojaltimalli. Nyt kun hallitus puhuu kovasti siitä, että byrokratiaa pitäisi purkaa, niin ihmettelen kyllä, että halutaan nyt sitten luoda vielä byrokraattisempi malli. Kaikkein ongelmallisintietysti tässä tällaisessa yhdistelmämallissa on se, että se mahdollistaa aggressiivisen ve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

rosuunnittelun. Tämä on todellakin VM:n omassa selvityksessä kaivosveromalleista tuotu esiin, samoin kuin TEAS-hankkeessa, jossa näitä kaivosverotuksen erilaisia malleja selvitetään. Sen takia ihmettelen kovasti, että hallitus haluaa nyt tällaisen mallin, jonka verotuotto on pienempi, epävarmempi ja mahdollistaa aggressiivisen verosuunnittelun.

Arvoisa puheenjohtaja! Tässä kohtaa teen siis vastalauseen 1 mukaisen esityksen, joka sisältää pykälämuutosesityksiä 3, 5 ja 9 §:iin sekä lausumaehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

19.20 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, kunnioitettu rouva puhemies! Hyvät kollegat ja muutkin tätä täysistuntoa seuraavat! Mehän käsittelemme tällä hetkellä valtiovarainvaliokunnan mietintöä hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta. Edustaja Lohi ja edustaja Hoskonen käyttivät ansiokkaat puheenvuorot. Edustaja Hoskonen antoi kehotuksen, että antakaa tälle maalle mahdollisuus vaurastua, mutta kun kuuntelin tätä äskeistä puheenvuoroa, minkä edustaja Mikkonen toi esille vihreitten näkökulmaksi tähän keskusteluun — hän puhui siitä, että pitää tehdä kestävä kaivostoimintaa — niin kyllä tästä esityksestä taloudellinen kestävyys on kaukana.

Tälle maalle pitäisi antaa mahdollisuus vaurastua myös kaivostoiminnan osalta. Meillä on, rouva puhemies, tällä hetkellä Euroopan rajuin velkaantumismuutos, Euroopan suurin talouskasvu, Euroopan toiseksi ankaran työttömyys, ja nyt Suomi jo siirretään tänne EU:n tarkkailuluokalle. Pitäisikö nyt vihdoinkin ja viimein avata silmät ja laittaa valot päälle, että mihin me olemme tällä esityksellä menossa? Me luemme tällä hetkellä jo uutisia sieltä omasta kotimaakunnastani Kainuusta — siellä on 2 000 ihmistä työllistävää kaivos nimeltä Terrafame, Euroopan suurimpia nikkeli-kaivoksia — kaksi päivää sitten oli uutinen, että kyseinen kaivosyhtiö on haasteissa. Mitäpä veikkaatte, arvon kollegat, kuinka käy, kun nyt lähdetään kaivosmineraaliveroa nostamaan? Miten tälle kaivokselle tulee käymään? Onko näin, että kyseinen kaivosyhtiö kaatuu sitten kohta meidän kaikkien syliin? Onko se kestävä kaivostoimintaa? Onko se taloudellisesti kestävä, onko se sosiaalisesti kestävä kaivospolitiikkaa, kaivostoimintaa?

Rouva puhemies! Tämän vuoden alussa, 9.1., uutisoitiin: ”Teräsyhtiö Outokumpu kertoo löytäneensä Kemin kaivoksen maanalaisista kairauksista merkittävästi lisää kromimalmia. Kaivoksen malmivarat ovat aiempaan tietoon verrattuna lähes kaksinkertaiset.” Kun malmivaroja aikaisemmin arveltiin olevan 32 miljoonaa tonnia, niin nyt arvio on 62 miljoonaa tonnia, rahallinen arvio 15 miljardia euroa. Tällaiset hallituksen esitykset, mitkä nyt tänne täysistuntosaliin valtiovarainvaliokunnan mietinnön pohjalta tuodaan, johtavat siihen, että esimerkiksi Outokumpu on ilmoittanut, että tätä malmivaranantoa ei käytetä hyödyksi, vaan kromia tuodaan tulevaisuudessa Turkista ja jopa Kazakstanista. Minäpä kysyn vain: tällä laillako me tähän maahan talouskasvua tehdään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

19.24 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle tästä esityksestä kaivosmineraaliveron korottamiseksi. Tällä esityksellä varmistetaan yhteiskunnallemme aiempaa kohtuullisempi korvaus maaperässämme olevien luonnonrikkauksien käytöstä. Esityksen myötä kaivoksesta saatavien verotulojen arvioidaan kasvavan noin kolminkertaiseksi nykytasoon verrattuna. Metallisten kaivosmineraalien arvoperusteinen vero nostetaan 2,5

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

prosenttiin, ja muiden mineraalien määräperusteinen vero kolminkertaistuu. Samalla kaivosverotusta täsmennetään ja verotuksen ennakoitavuutta parannetaan muun muassa lisäämällä mineraalien hintalähteet lain liitteeseen. Verotulojen noin 70 miljoonan euron kasvu alkaa näkyä vuodesta 2027 alkaen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen alkuperäinen esitys olisi turvannut keskimääräiselle kaivoksen sijaintikunnalle vähintään saman verotuoton kuin nykyisin, ja valtion saama verotulo olisi kasvanut erittäin merkittävästi, siis noin 70 miljoonalla eurolla vuodessa. Valtiovarainvaliokunta päätyi kuitenkin asiaa käsitellessään ja laajan asiantuntijakuulemisen jälkeen korottamaan kuntien osuutta verotuotosta noin 10 miljoonalla eurolla ja pienentämään valtion osuutta vastaavasti. Tämä toteutetaan nostamalla sijaintikunnan osuus kaivosveron tuotosta 30 prosenttiin hallituksen esityksessä alun perin olleen 20 prosentin sijaan.

Arvoisa puhemies! Tämä edellä mainittu on tärkeä täsmennys hallituksen jo valmiiksi hyvään esitykseen, muodostuahan kaivosten sijaintikunnille merkittäviä kuluja kaivosten tarvitseman infrastruktuurin rakentamisesta ja joissakin tapauksissa myös ympäristön ennallistamisesta kaivoksen elinkaaren päätyttyä. Kaivosten paikallisen hyväksyttävyyden kannalta valiokunnassa tehty muutos onkin täysin aiheellinen.

Arvoisa puhemies! Tämä valiokunnan mietinnön mukainen lakiesitys on hyvin tasapainoinen, ja sen myötä yhteiskunta saa aiempaa paremman korvauksen maaperämme arvokaiden uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä. Tämä kaivosveron korotus on yksi niistä harvoista veronkorotuksista, joiden kiristystä on helppo kannattaa, ja se onkin saanut tässä eduskuntakeskustelussa kiitoksia. Toki myös kritiikkiä on esitetty. Muun muassa edellä edustaja Kettunen hyvin voimakkaasti kritisoi tätä hallituksen esitystä. Ihmettelen toki hieman sitä, että keskusta ei jättänyt tästä esityksestä valtiovarainvaliokunnassa vastalauseita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

19.27 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Aluksi totean, että kannatan edustaja Mikkosen tekemää esitystä tässä edellä.

Sitten tästä aiheesta: Täällä on nyt käyty aika paljon keskustelua, jossa on epäilty, että vihreät haluaisivat karkottaa kaivostoiminnan Suomesta. Näin ei siis ole, mutta aika moni suomalainen on kyllästynyt siihen, että kaivosteollisuus ja kaivostoiminta on eräänlainen vapaamatkustaja, jolla on täysin erilaiset pelisäännöt kuin kaikella muulla teollisella toiminnalla Suomessa. Myös teollisuustoimijat ovat nostaneet tätä esiin. Eli meillä on pitkä tausta siinä, että meillä on kehitetty ympäristöregulaatiota niin, että esimerkiksi paperi- ja selluntuotannon ympäristöhaittoja on pystytty vähentämään. Sen huomaa missä tahansa näillä paikkakunnilla, joilla historian myötä esimerkiksi vesistöpäästöt ovat ihan merkittävästi parantuneet ja vesistön tila on parantunut menneistä vuosikymmenistä.

Samalla tämä regulaatio on tuottanut taloudellisesti kannattavampaa toimintaa, se on tuottanut laadukkaampaa toimintaa, se on vienyt teknologista kehitystä eteenpäin niin, että se on myös tuottanut uusia liiketoimintamahdollisuuksia suomalaisille teknologiayhtiöille, koska Suomessa on kykyä myös kehittää uutta teknologiaa. Kaivostoiminnan osalta kannattaa tutustua nyt viime viikolla LUT-yliopiston julkaisemaan uuteen väitöskirjatutkimukseen, jossa väitöskirjatutkija on nostanut esiin näitä keinoja kaivosteollisuuden kestävyuden parantamiseksi. Tämä chileläinen tutkija ehdottaa uusia ratkaisuja energian, veden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

ja jätteiden tehokkaampaan hallintaan, joten on täysin mahdollista kirittää kaivostoimintaa niin, että se kestävyys paranee. [Tuomas Kettunen: Sitähän tehdään jo nyt!] Samalla tässä olisi Suomelle liiketoimintamahdollisuuksia, koska me voimme kehittää myös sitä teknologiaa, jota hyödynnetään paitsi täällä Suomessa meidän ympäristömme hyväksi mutta sitä voidaan myydä myös muualle.

Tämä koko asetelma pitäisi kääntää toisinpäin. Nyt siis maamme aarteet on viety varsin matalalla hinnalla hyödynnettäväksi muualle, ja näitä haittoja on muodostunut hyvin laajalti. Ympäri Suomen kannattaa käydä tutustumassa esimerkiksi niihin pitkäaikaisiin haittoihin, joita löytyy. On aika monia paikkoja, missä tämä kaivostoiminta on lakannut jo ehkä vuosikymmen tai vuosikymmeniä sitten, ja edelleenkin siellä vaikka vesistöissä on isoja ongelmia. Näitten ongelmien ratkaiseminen on sellaista, että ensinnäkin on mahdollonta löytää niille maksajaa, mutta on myös erittäin vaikeata erityisesti vesistöjen osalta, jos nämä päästöt ovat levinneet hyvin laajalti ja vaikkapa ne rakenteet, joita näissä kaivoksissa on käytetty, eivät millään lailla pidättelee näitä päästöjä. Meillä on hyvin paljon osoitteita siltäkin osin, että vaikka meillä on näitä teknisiä vaatimuksia kaivosten rakenteille, niin ei ole myöskään riittävästi huolehdittu, että ne käytännössä sitten ovat sen tasoisia, mitä esimerkiksi niissä ympäristöluvuissa on edellytetty, vaan asiantuntijat ovat nostaneet esiin paljon esimerkkejä siitä, että käytännössä sitten ne rakenteet eivät edes ole sellaisia kuin mitä ympäristöluvassa on edellytetty, vaan ikään kuin viranomaiset ovat olleet täysin siinä tilanteessa, että ei ole pystytty sitten seuraamaan näitä. Ja kaivostoimijat käytännössä, voi sanoa, ihan tietoisesti ovat myöskin pyrkineet, vaikka rima on muutenkin matalalla, vielä alittamaan sen niitten vaatimusten noudattamisen osalta.

Kyllä nyt on viimeinen hetki siinä, että Suomen pitää pystyä laatimaan semmoinen regulaatio, joka tuottaa toisaalta ennustettavuuttakin sille toiminnalle. Se on myös näitten yritysten kannalta hyvä, että meillä olisi sitä ennakoitavuutta, jotta hekin tietävät, mikä on se vaatimustaso, jota Suomessa vaaditaan. Semmoista vaatimustasoa on tietenkin, että ne haitat suomalaiselle luonnolle ovat mahdollisimman vähäiset, [Tuomas Kettunen: Ja lisää työttömiä!] ja sitten siltä osin, missä näitä vahinkoja aiheutuu, niitä korjataan. — Ja jos puhutaan tästä työllisyydestä, niin kaivostoiminnan työllisyysvaikutukset ovat varsin multiliset, mutta sitten esimerkiksi tämän teknologian kehittämisen kautta, jos pystytään toisaalta hinnoittelemaan nämä haitat siihen kaivosten tuotteiden hintoihin, sehän luo myös mahdollisuuksia ja potentiaalia, vaikkapa nyt jos miettii näitä vihreän siirtymän tarvitsemia teknologisia ratkaisuja niille vaihtoehtoisille teknologioille, joissa sitten vähemmän joudutaan näitä mineraaleja kaivamaan sieltä maaperästä. Tässäkin Suomessa on tehty hyvin paljon uudenlaisia innovaatioita, joitten tavallaan markkinoiden valloittaminen edellyttäisi sitä, että myös tässä pystyttäisiin asettamaan ne ikään kuin lähtökohtaisesti kestävyuden kannalta parempaan asetelmaan näitten ikään kuin enemmän ympäristöhaittoja aiheuttavien teknologioitten kanssa.

Todellakin lämpimästi totean, että kannatan tätä kaivosveron korottamista, mistä edustaja Mikkonenkin tässä puhui, ja myöskin vihreitten ajatusta siitä, että myöskin kaivosjätteille tulisi asettaa jätevero, koska jätteistä peräti 76 prosenttia Suomessa syntyy kaivosteollisuudesta, mutta sitten kaivosjätteestä ei makseta jäteveroa. Tämänkin edistäminen olisi äärimmäisen tärkeätä, jotta pystytään ohjaamaan sitä toimintaa sellaiseen suuntaan, jossa sitten ne haitat olisivat mahdollisimman pienet. Edustaja Mikkonen tässä hyvin kuvasi, että muissa maissa tämä kaivosveron osuus on paljon suurempi, joten mielestäni se, että nyt sitten pienetkin korotukset tähän heikentäisivät Suomen ikään kuin houkuttele-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

vuotta näitten kaivostoimijoiden suhteen, ei pidä paikkaansa, mutta pystyttäisiin huolehti-
maan siitä, että ne toimijat, jotka tänne tulevat, noudattavat alusta alkaen semmoisia peli-
sääntöjä, joista sitten haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi, ja sitten aidosti Suomi hyö-
tyy paljon suuremmalti kuin tällä hetkellä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.33 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa luin 23. marraskuulta uutista, jos-
sa Mainos-tv:llä oli tällainen kanadalaisen Fraser-instituutin tutkimuskysely kaivosalan
yrityksille, kerran vuodessa tehtävä tutkimus. Suomi oli siinä tutkimuksessa houkuttelevin
alue, ja se on aika iso asia. Siellä perusteena oli, että meillä on lupaavat mineraalivarannot,
toimiva yhteiskunta ja selkeä sääntely. Tavallaan tämä iso kuva oli siinä piirretty. Kysely
oli tehty ennen kaivosveron korotusta vuonna 2024, eli tämä lähtökohta on meillä hyvä.
Tässä aiemmin tänä vuonna oli delegaatio täällä kaivosalan yritysten henkilökunnasta, ja
he olivat erittäin huolissaan kaivosveron vaikutuksista tuleviin työpaikkoihin ja investoin-
teihin, ja he kantavat siitä huolta. Eli kaksi näkökulmaa: tutkimus kertoo tämän kokonai-
suuden, ja sitten siellä työskentelevät kantavat huolta kaivostoiminnan tulevaisuudesta.

Arvoisa rouva puhemies! Ilmeisesti täällä kuitenkin ollaan sitä mieltä, että nykyistä kor-
keampi kaivosvero on ok. Se on se lähtötilanne, mutta sitten tulee se, miten se korkeampi
kaivosvero sitten asetetaan, miten se taso määritellään jatkossa. Tässä on nyt ehdotus sen
tasoksi. Nyt tulee kysymyksiä, miten kaivostoiminta on jatkossa mahdollista ja kannatta-
vaa: onko tämä sen tasoinen vero, että tämä vielä mahdollistaa sen, ja toimiiko tämä kai-
vosvero sellaisella tavalla, että pienetkin pitoisuudet malmivarannoista pystytään kaiva-
maan, jolloin se vaikuttaa siihen kaivoksen ikään, elinkaareen, joka pitäisi saada mahdol-
lisimman pitkäksi? Meidän pitäisi rakentaa tässä vakaa toimintaympäristö myös investoi-
jille, koska tämä on myöskin pääomavaltaita toimintaa. Sitten se on myöskin kunnille aika
iso kysymys. Tässä esityksessä aikaisemmin oli se 80—20-jako, ja nyt se on 70—30. Var-
masti tämä on kuntien kannalta nytten hyvä, ja edustaja Lohi täällä hyvin avasi sitä tilan-
netta.

Tämä on nyt kuitenkin tällainen vähän niin kuin väliaikainen ratkaisu. Tässä tehdään
ratkaisu tällä lausumalla sellaiseksi, että nähdään, että tämä vero asetetaan nyt tähän ta-
soon. Se varmasti kohtelee yrityksiä nyt eri tavalla, ja on mielenkiintoista nähdä, miten
tämä toimii tuolla yritys kentässä. Myöskin on se, että kaivosalalta on tullut huolta tämän
veron toimivuudesta ja tasosta erityisesti. Siksi valiokunnassa tuli ehdotus tästä lausumas-
ta: ”Valtioneuvosto valmistelee mallin kaivosmineraaliveron rakenteellisesta kehittämi-
sestä hybridimalliksi, jossa vero koostuisi arvorajaltista ja tuottoon perustuvasta verosta si-
ten, että mallin käyttöönotto voisi olla mahdollista jo vuonna 2027.”

Siinä mielessä tätä kehitystyötä, jossa varmasti kuunnellaan toimijoita ja sitten haetaan
tämä ratkaisua, pitää verrata tähän verotaseen, mikä nyt on, ja sen toimivuuteen, ja toivot-
tavasti sitten ensi vuonna ollaan viisaampia. Tässä vaiheessa tämän veron kannattaa tähän
tasoon mennä, koska meidän pitää saada myös kaivostoiminnasta tuottoja ja maametallit
kaivettua esille, ja varmistamme samalla Euroopalle ja meille huoltovarmuusasioita. Me
tarvitsemme näitä maametalleja kehittyäksemme, ja tämä on myöskin työllistämistä ja yh-
teiskunnalle verotuottojen saamista tästä toiminnasta, mutta tämä toiminta pitäisi saada pit-
käjänteiseksi ja ennustettavaksi. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

19.38 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on tunteita herättävä aihe, niin kuin täällä salissa on tietysti paljon muitakin, mutta tässä tulee isäni vanha sanonta mieleen: ettei nyt menisi keneltäkään hyvä hermostuminen hukkaan. Eli me tiedetään, että EU:n kriittisistä mineraaleista merkittävä osa, taitaa olla noin puolet, löytyy Suomesta, myös näistä strategisista mineraaleista. Me kaikki tiedetään se, että meidän on päästävä irtaantumaa tuontimineraaleista: erityisesti tämä Kiina-riippuvuus mutta moni muu maa myös. Samaan aikaan me tiedetään, että maailmanmarkkinoilla on toimijoita, jotka pystyvät hyvin edullisesti tuottamaan mineraaleja, mikä tekee entistä haastavammaksi tämän yhtälön. Kun me ollaan näin houkutteleva maa, niin meidän täytyy myös kyetä ottamaan kaikki hyöty tästä irti samalla huolehtien kaivostoiminnan kestävydestä ja hyväksyttävyydestä niin luonnon, ympäristön, vesistöjen kuin myös erityisesti ihmisten kannalta. Tämä maa on hyvin erilainen eri puolilla. Eri maat ovat hyvin erilaisia. Jos ajatellaan jotain Australiaa, niin siellä esimerkiksi vesistökyvykset eivät ole ollenkaan samantyyppisiä kuin meillä Suomessa. Meidän luonto on monin paikoin paljon herkempi. Mutta en yhtään epäile, etteivätkö nämä erilaiset tavoitteet ole yhteensovitettavissa tässä. Ja kun meillä on näin hyvä asema, että me olemme erittäin houkutteleva maa näiden monien kriittisten mineraalien osalta, niin meidän täytyy ottaa siitä tilanteesta myös hyöty irti.

Eduskunnassa on samaan aikaan käsittelyssä jätelain uudistus, joka on varsin hyvä tai mainio, jos käyttää sitä adjektiivia mainio kuten edustaja Oinas-Panuma, joka nyt ei ole enää paikalla. — Hän on erittäin taitava tämän mainio-sanan käytössä. Hän pystyy negatiivisenkin asian saamaan kuulostamaan sillä positiiviselta. — Kyse on siitä, että jos on jätteen määriteltä, miten voidaan tehdä päätös, että se on ei-jätettä. Tämä liittyy myös kaivoksiin, ja tämä on taas yksi semmoinen huomioon otettava seikka tässä monimutkaisessa yhtälössä.

En epäile tosiaankaan — olen tainnut sanoa jo pari kertaa — etteikö saada nämä eri näkökulmat yhdistettyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

19.40 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Metallien tarve kasvaa jatkuvasti autoissa, teknologiassa, erilaisissa laitteissa. Muun muassa puhelimesta on 50–60:tä eri metallia, joita niiden toimintaan tarvitaan. Lisäksi vihreä siirtymä kasvattaa metallien tarvetta huomattavasti. Me olemme Suomessa siinä mielessä onnellisessa ja tärkeässä asemassa, että meiltä monia näitä mineraaleja löytyy, muun muassa kobolttia, kuparia, nikkeliä, litiumia isommissa määrin.

Kaivosmineraalit ovat myös isossa roolissa, kun kansakunnat käyvät taistelua globaalista taloudellisesta, teknologisesta ja sotilaallisesta vallasta. Olemme sen nähneet jo siinä, miten Kiina on käyttänyt vipuvartena harvinaisia maamineraaleja keskustellessaan Yhdysvaltojen kanssa. Lisäksi Kiina on hankkinut haltuunsa muun muassa nikkelivarantoja siinä määrin, että pystyy vaikuttamaan maailman markkinahintoihin näin halutessaan.

Emme voi tässä globaalissa turvallisuusympäristössä ja taloudellisessa ympäristössä sahata omaa jalkaamme ja ajaa kaivosteollisuutta alas. Siksi onkin äärettömän tärkeää, että kaivosveron hybridimalli valmistellaan ja otetaan käyttöön sitten vuoden 2027 alussa. Kaivosteollisuus työllistää Suomessa huomattavasti, ja pitää huomioida, että nämä työpaikat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

ovat alueilla, joilla muuten työpaikkoja on varsin vähän. Sillä on tärkeä rooli. Lisäksi kaivosteollisuus vaatii selkeää regulaatiota ja sujuvaa luvitusta, mihin suuntaan onneksi ollaan menossa.

On totta, että rojaltit ovat jossain päin maailmaa korkeampia kuin Suomessa, mutta tässä nyt pitää ottaa kuitenkin huomioon, että esiintymät Australiassa, Kongossa, osassa Yhdysvaltoja, Kanadaa, ovat esimerkiksi mineraalipitoisuudeltaan aivan toista luokkaa kuin Suomessa olevat esiintymät. Olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että tämä nykyinen kaivosveromalli on täysin toimimaton suomalaisessa toimintaympäristössä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen Krista.

19.43 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä oli edellä hyviä puheenvuoroja erityisesti edustaja Holopaiselta ja edustaja Kalliolta. Oikeastaan olen vähän ihmetellyt tässä, kuinka muut keskustan edustajat ovat hyvin vahvasti olleet sitä mieltä, että kaivosteollisuutta ei pitäisi tällä tavalla verottaa kuin mitä tässä nyt ehdotetaan eikä missään tapauksessa sitä enempää, kun me kuitenkin tiedämme, että ne haitat, mitä kaivostoiminnasta aiheutuu, todellakin kaatuvat veronmaksajien niskaan. Niin kuin tuossa edellisessä puheenvuorossani kerroin, tälläkin hetkellä on 31 tämmöistä vanhaa kaivoshanketta, joissa kaivokset ovat menneet konkurssiin, ja ne ovat kaatuneet valtion niskaan, ja valtio on sinne joutunut varmaan jo satoja miljoonia kaiken kaikkiaan laittamaan, että ne ympäristöhaitat saadaan korjattua. Itse tuonne Hituran kaivoksiinkin se on jo 26 miljoonaa. Sen takia ajattelen kyllä, että on ihan kohtuullista, että valtio verottaa tätä mineraalia, meidän maa-perässämme olevaa mineraalia, jonka voi vain kerran sieltä kaivaa ylös.

Ja niin kuin tässä tuli esille, Suomihan on houkutteleva maa kaivoksille. Kun me laitamme nyt sitten veron niihin mineraaleihin, niin en usko, että se sitä asemaa juurikaan muuttaa, sillä meillä on tietysti muutakin. Meillä on vakaa yhteiskunta, meillä on GTK:n julkisilla varoilla tuottamat tietovarannot kaivosyhtiöiden käytössä, ja meillä tämmöinen varaus- ja valtauskäytäntö on hyvin näitä yhtiöitä suosiva. Siinä mielessä ajattelen, että kyllä todellakin meillä kaivoksia varmasti jatkossakin on ja kaivosteollisuus on Suomesta kiinnostunut.

Mutta se on sitten samaan aikaan totta, että meillä on paljon niitä esiintymiä, jotka ovat heikkoja, ja sitten meillä on paljon esiintymiä, jotka ovat veden äärellä, ja tähän on tosi huolestuttava yhtälö, jos niitä heikkoja esiintymiä kaivetaan ja ei huolehdi näistä ympäristöasioista. Valitettavasti näin on. Meillä on ollut lukuisia esimerkkejä siitä, että yhtiöt ovat jättäneet ne hoitamatta, ja sen takia se huoli on ihan aito.

Sitten jos mietitään tätä verotusta, niin olen kyllä sitä mieltä, että tätä sähköveroluokan nostoa sinänsä en pitäisi niinkään perusteltuna kuin sitten itse tätä rojaltiveroa, koska se, että se olisi alemmassa sähköverossa, kannustaisi tietysti näitä kaivosyhtiöitäkin sitten sähköistämään toimintaansa, ja se olisi siinä mielessä päästöjen näkökulmasta hyvä. Jos tätä verotusta mietitään, niin mieluummin luopuisin siitä ja nostaisin tätä rojaltiveroa entistä korkeammalle.

Sitten täällä kerrottiin, että kun kaivosteollisuus itse sanoo, että nyt mistään ei tule enää sen jälkeen mitään, kun veroa nostetaan, niin totta kai kaivosteollisuus lobbaa. Sehän on etujärjestöjen tehtävä, lobata se, että oma asema ei millään tavalla heikentyisi eikä tule mitään maksuja. Varsinkin kun tässä on taustalla se, että Fazer onnistui erinomaisesti lobbamaan ja poistamaan hallituksen esittämän makeisveron alvin noston, niin nythän kaivos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2025 vp

teollisuus käytti nimenomaan samaa lakifirmaa siinä, että nyt tämäkin vero olisi sitten unohdettu. Siitä kiitos hallitukselle, että tässä sinänsä pidettiin pää ja tämä kaivosveroesitys on meillä täällä käsittelyssä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen. [Tuomas Kettunen: Puhemies, minä tulen pönttöön!] — Olkaa hyvä.